

Spis Treści:

Wstęp

1. Analiza wydatkowania środków finansowych przez MOPS w 2017 roku na realizację zadań z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej	2
1.1. Źródła finansowania	2-3
1.2. Środki finansowe z budżetu gminy	3
1.3. Środki finansowe z budżetu wojewody	3
1.4. Środki finansowe z Funduszu Pracy	3
1.5. Środki finansowe z budżetu Unii Europejskiej i budżetu państwa	3
1.6. Wydatki związane z realizacją zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w 2017 roku	4
2. Charakterystyka systemu wspierania rodziny	4
2.1. Tworzenie i rozwój systemu wsparcia dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych w Gminie Miejskiej Ciechanów	5-13
2.2. Współfinansowanie pobytu dziecka umieszczonego w systemie pieczy zastępczej	13-15
3. Opracowanie i realizacja 3-letniego Gminnego Programu Wspierania Rodziny	15-16
4. Sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich w wersji elektronicznej wojewodzie	16
5. Podsumowanie	16-17

Wstęp

Realizując obowiązek ustawowy wynikający z art. 179 ust.1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, Prezydent Miasta składa, w terminie do 31 marca każdego roku, roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej określa poszczególne zadania ciążące na samorządach w obszarze profilaktyki, wsparcia rodziny, instytucji pieczy zastępczej, jak również usamodzielnienia wychowanków oraz adopcji.

Profilaktyka, wsparcie rodziny, zgodnie z ustawą, realizowana jest przede wszystkim przez gminne instytucje i organizacje działające na rzecz dziecka i rodziny. Pomoc kierowana jest głównie do rodzin niewydolnych wychowawczo, dotkniętych przemocą, ubogich i zagrożonych ubóstwem. Zadanie to realizowane jest poprzez zapewnienie rodzinom wsparcia przez asystentów rodziny, placówki wsparcia dziennego (np. świetlice, kluby środowiskowe, ogniska wychowawcze), rodziny wspierające.

Do zadań samorządu powiatowego należy zapewnienie instytucjonalnej pieczy zastępczej poprzez pobyt dzieci w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych oraz proces usamodzielniania wychowanków.

Zadania samorządu województwa to prowadzenie regionalnych placówek opiekuńczo-terapeutycznych (dla dzieci, które ze względu na stan zdrowia wymagają stosowania specjalistycznej opieki i rehabilitacji) oraz interwencyjnych ośrodków preadapcyjnych (dla małych dzieci, do 1 roku życia oczekujących na adopcję).

W Gminie Miejskiej Ciechanów realizację ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej powierzono Miejskiemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Ciechanowie.

1. Analiza wydatkowania środków finansowych przez MOPS w 2017 roku na realizację zadań z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

1.1. Źródła finansowania

Wydatki Gminy Miejskiej Ciechanów w 2017 roku na realizację zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wynosiły **377.332,72 złotych**.

Na wydatkowaną kwotę składały się:

1. Środki finansowe z budżetu gminy – 323.965,91 zł.
2. Środki finansowe z budżetu wojewody – 17.625,66 zł.
3. Środki finansowe z Funduszu Pracy – 35.741,15 zł

Realizacja ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej jest zadaniem własnym gminy. Obowiązek zabezpieczenia środków finansowych na prawidłową realizację zadania spoczywa na gminach. W 2017 roku Gmina Miejska Ciechanów w ramach „Programu asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej na rok 2017” otrzymała dotację na dofinansowanie kosztów zatrudnienia asystenta rodziny. W związku z powyższym realizacja zadania sfinansowana została w 85,86% ze środków finansowych budżetu gminy, z rezerwy celowej budżetu państwa- 4,67% oraz ze środków Funduszu Pracy 9,47%.

Wydatki Gminy Miejskiej Ciechanów na funkcjonowanie Placówki Wsparcia Dziennego w 2017r. wyniosły **368.182,42 zł**

w tym:

1. Środki finansowe z budżetu gminy - 106.489,18 zł
2. Środki finansowe z dotacji celowej Budżetu Państwa – 36.640,99 zł
3. Środki finansowe z budżetu Unii Europejskiej– 225.052,25 zł

Od 2016r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje projekt współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego pn.: "Dzieci-nasza wspólna sprawa". W ramach projektu została utworzona Placówka Wsparcia Dziennego. W 2017r. Gmina Miejska Ciechanów otrzymała dofinansowanie z dotacji celowej Budżetu Państwa oraz z budżetu Unii Europejskiej. Wydatki poniesione ze środków budżetu gminy stanowią 28,92%, z dotacji celowej budżetu państwa stanowią 9,95%, a ze środków EFS-61,13%.

1.2. Środki finansowe z budżetu gminy – 430.455,09 zł.

Zadania z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej finansowane z budżetu gminy:

- opłaty za pobyt dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych – 101.089,92 zł. (23,48%),
- opłaty za pobyt dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej – 169.077,79 zł. (39,28%)
- zatrudnienie asystenta rodziny -53.798,20 zł. (12,50%)
- utrzymanie i funkcjonowanie Placówki Wsparcia Dziennego – 106.489,18zł (24,74%)

1.3.Środki finansowe z budżetu wojewody – 17.625,66 zł

Z budżetu wojewody dofinansowano zatrudnienie asystentów rodziny. Kwotę 17.625,66 zł. Gmina Miejska Ciechanów otrzymała w ramach udziału w Programie „Asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej na rok 2017”.

1.4. Środki finansowe z Funduszu Pracy – 35.741,15 zł

Gmina Miejska Ciechanów otrzymała środki z Funduszu Pracy na dofinansowanie wynagrodzenia asystentów rodziny w ramach udziału w „Programie asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej na rok 2017”. Wydatki poniesiono w wysokości 35.741,15 zł.

1.5. Środki finansowe z budżetu Unii Europejskiej i budżetu państwa – 261.693,24 zł

Z budżetu Unii Europejskiej i budżetu państwa Gmina Miejska Ciechanów otrzymała dofinansowanie w ramach realizacji projektu „Dzieci-nasza wspólna sprawa” w wysokości 261.693,24 zł.

1.6. Wydatki związane z realizacją zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w 2017 roku.

Tabela 1.

<i>Dział</i>	<i>Rozdział</i>	<i>Nazwa</i>	<i>Plan</i>	<i>Wykonanie</i>	<i>%</i>
Rodzina					
855	85504	Wspieranie rodziny – zatrudnienie asystenta rodziny	71.501,00	71.423,86	99,89%
	85504	Wspieranie rodziny- Placówka Wsparcia Dziennego	86.870,32	86.867,11	100%
	85508	Rodziny zastępcze	169.078,00	169.077,79	100%
	85510	Placówki opiekuńczo-wychowawcze	101.090,00	101.089,92	100%
Pomoc Społeczna					
	85295	Pozostała działalność- Placówka Wsparcia Dziennego	281.315,31	281.315,31	100%

Środki z Funduszu Pracy otrzymane-35.894,00 zł, kwota wydatkowana: **35.741,15** zł, tj. 99,57% (nie wprowadzone do planu).

2. Charakterystyka systemu wspierania rodziny

Do podstawowych zadań nałożonych na samorząd gminy z zakresu opieki nad dzieckiem i rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej należy:

- tworzenie i rozwój systemu wsparcia dla rodziny poprzez:
 - pracę asystenta rodziny,
 - pomoc w opiece i wychowaniu dziecka w placówkach wsparcia dziennego,
 - tworzenie warunków do działania dla rodzin wspierających,
- współfinansowanie pobytu dziecka umieszczonego w systemie pieczy zastępczej:
 - rodzinnej pieczy zastępczej,
 - instytucjonalnej pieczy zastępczej
- opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny;
- sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich w wersji elektronicznej i papierowej wojewodzie.

2.1. Tworzenie i rozwój systemu wsparcia dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych w Gminie Miejskiej Ciechanów

Praca pracownika socjalnego

Do istotnych problemów wymagających zaangażowania ze strony pracowników należy bezradność rodzin w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Nieracjonalne gospodarowanie posiadanymi zasobami finansowymi, brak opieki nad dziećmi, choroba alkoholowa oraz niskie umiejętności opiekuńczo-wychowawcze w skrajnych przypadkach prowadzą do umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej.

W 2017 roku pracownicy socjalni problem trudności opiekuńczo-wychowawczych zdiagnozowali u 142 (w roku 2016 – 144) rodzin korzystających z systemu wsparcia pomocy społecznej. W ramach pracy socjalnej podejmowano różne działania mające na celu poprawienie funkcjonowania rodziny. Pracownicy socjalni w celu wzmocnienia funkcji opiekuńczo - wychowawczych rodzin ściśle współpracowali z psychologiem, pedagogami, asystentami rodzinnymi, kuratorami sądowymi, pracownikami Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Ciechanowie oraz funkcjonariuszami policji. W efekcie współpracy 66 rodzin skorzystało ze wsparcia psychologa, 94 rodziny skorzystały z pomocy pedagoga, 53 rodziny współpracowały z asystentem rodziny, w przypadku 65 rodzin pracownicy socjalni podejmowali współpracę z policją i w 67 przypadkach z kuratorem sądowym. W tym zakresie działania podejmowane są w szczególności przez 4 pracowników socjalnych, do których zadań należy prowadzenie pogłębionej pracy socjalnej z rodziną i dziećmi. Praca tej grupy pracowników wymaga zwiększonego nakładu pracy, polega na uświadomieniu rodzicom konsekwencji oraz następstw ich działań i zachowań, proponowania działań naprawczych, wspierania w osiąganiu zamierzonych celów i monitorowania postępów, współpracując z innymi organizacjami i instytucjami działającymi w obszarze wspierania rodziny i dziecka.

Tabela 2. Analiza liczby rodzin objętych opieką

Wyszczególnienie	Liczba rodzin (2017 r.)	Liczba członków w rodzinie (2017 r.)	Liczba rodzin (2016 r.)	Liczba członków w rodzinie (2016 r.)
Liczba rodzin z dziećmi przeżywających trudności opiekuńczo – wychowawcze w tym:	142	552	144	535
a) rodzin niepełne	98	320	75	259
b) rodziny wielodzietne	40	229	46	250
Liczba rodzin w stosunku do których Ośrodek wystąpił z wnioskiem o wgląd w sytuację dziecka	5	15	6	23
Liczba rodziców skierowanych do udziału w warsztatach, spotkaniach mających na celu podniesienie wiedzy dot. pełnienia funkcji rodzica	13	21	9	9

Pracownicy socjalni współpracujący z rodzicami mającymi trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, w celu usystematyzowania działań zmierzających do podniesienia umiejętności wychowawczych, czy skuteczniejszego rozwiązywania problemów występujących w rodzinie zawarli 21 kontraktów socjalnych.

Matka samotnie wychowująca jedno dziecko z powodu przemocy domowej została umieszczona w Ośrodku Interwencji Kryzysowej w Mławie, a następnie zamieszkiwała przez okres 6 miesięcy w Hostelu Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Mławie. Aktualnie kobieta usamodzielniała się, tj. zamieszkuje wspólnie z dzieckiem w wynajętym lokalu mieszkalnym i jest aktywna zawodowo.

W ramach współpracy z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną zorganizowane zostały zajęcia warsztatowe podnoszące kompetencje wychowawcze rodziców. Do udziału w warsztatach skierowano 13 rodziców borykających się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi. Program składał się z 10-ciu trzygodzinnych cyklicznych spotkań, dzięki którym rodzice mieli możliwość zwiększenia umiejętności skutecznej komunikacji z dziećmi, stawiania granic w relacjach, stosowania odpowiednich kar i nagród. Zajęcia prowadzone były z psychologiem specjalizującym się w edukacji wychowawczej, poświęcone wypracowaniu nowych sposobów wychowawczych dopasowanych do potrzeb dziecka. Zajęcia dawały możliwość rozpoznawania sytuacji trudnych wychowawczo, zrozumienia z czego one wypływają i jak można ich uniknąć, jakich zachowań unikać aby nie wzmacniać niewłaściwych zachowań dziecka.

W przypadku 5 rodzin niewydolnych wychowawczo w 2017 roku po raz pierwszy wystąpiono do Sądu Rodzinnego w Ciechanowie o wgląd w sytuację 7 dzieci z powodów zaniedbań lub braku efektów dotyczących współpracy z asystentem lub pracownikiem socjalnym. Do Sądu Rodzinnego występowano również z wnioskiem o podjęcie działań w stosunku do rodziców, którzy nie wywiązywali się należycie ze swoich obowiązków mimo udzielania kompleksowego wsparcia i dotyczyło to 10 rodzin (14 wniosków). Pisma miały na celu podjęcie działań przez Sąd prawem przewidzianych, np. ograniczenie władzy rodzicielskiej, objęcie nadzorem kuratora sądowego, zobowiązanie rodzin do współpracy z asystentem rodziny lub umieszczenia w systemie pieczy zastępczej. W efekcie w 2017 roku w przypadku 4 rodzin Sąd Rejonowy w Ciechanowie wydał postanowienie o umieszczeniu 5 dzieci w pieczy zastępczej.

Pracownicy socjalni prowadzą pracę socjalną z rodzinami niewydolnymi wychowawczo, których dzieci przebywają w pieczy zastępczej. W ramach prowadzonej pracy socjalnej w 2017 roku pracownicy socjalni w tych rodzinach podejmowali następujące działania:

1. przygotowywali 128 opinii dotyczących sytuacji socjalno-bytowej rodzica biologicznego w celu ustalenia przez PCPR planu pomocy dziecku oraz oceny zasadności dalszego pobytu dzieci w pieczy zastępczej,
2. sporządzili 33 opinie na potrzeby Sądu Rejonowego w Ciechanowie Wydziału Rodzinnego i Nieletnich,
3. uczestniczyli w 73 posiedzeniach zespołów ds. okresowej oceny sytuacji dziecka, w trakcie których dokonywano oceny całokształtu sytuacji osobistej dzieci umieszczonych w pieczy, w tym:

- a) spotkania w Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej Socjalizacyjnej w Gołotczyźnie w 2017 roku odbyły się dwukrotnie w miesiącu marcu i wrześniu - dotyczyły sytuacji 9 dzieci z 7 rodzin,
- b) spotkania w Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej „Nasze Dzieci” w Czernicach Borowych odbyły się dwukrotnie w miesiącu marcu – dotyczyły sytuacji 1 dziecka z 1 rodziny,
- c) spotkania grup dotyczących analizy sytuacji 65 dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych odbywały się cyklicznie raz na pół roku i dotyczyły 47 rodzin.
- d) pracownicy socjalni współpracowali z Placówkami Opiekuńczo-Wychowawczymi w Czernicach Borowych i Gołotczyźnie w zakresie wzmocnienia funkcji opiekuńczo-wychowawczych w stosunku do rodziców biologicznych i ewentualnego powrotu dzieci do domu rodzinnego. W okresie pobytu dzieci w domu rodzinnym w okresie wakacji i ferii zimowych lub świątecznych, pracownicy socjalni monitorowali funkcjonowanie rodziców w zakresie wywiązywania się z funkcji opiekuńczo-wychowawczych i prowadzili edukację w obszarze stopnia zabezpieczenia potrzeb socjalno-bytowych. Ponadto pracownicy socjalni podejmowali działania wspierające w stosunku do pełnoletnich, usamodzielnionych wychowanków Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych.

Praca asystenta rodziny

Pomoc w formie wsparcia przez asystenta rodziny przeznaczona jest dla rodzin przeżywających trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Pracownik socjalny pracujący z rodziną, widząc konieczność wprowadzenia asystenta w rodzinie sporządzał wywiad środowiskowy na zasadach określonych w ustawie o pomocy społecznej. W wywiadzie przedstawiał obszary dysfunkcji występujące w rodzinie i wnioskował o przyznanie asystenta. Po zatwierdzeniu wniosku przez dyrektora asystent rozpoczynał pracę z rodziną. Objęcie opieką asystenta rodziny może być również na wniosek Sądu. W roku 2017 w przypadku 2 rodzin były wskazania ze strony Sądu dotyczące opieki asystenta rodziny. W przypadku jednej z rodzin powyższa forma była już zastosowana, a w przypadku drugiej rodziny objęto pomocą zgodnie z sugestią Sądu.

Zadania asystentów rodziny skupiały się wokół podniesienia kompetencji społecznych rodzin. Jako osoba wspierająca, w czasie spotkań asystent motywował członków rodziny do zmian, oferował pomoc w prowadzeniu gospodarstwa domowego poprzez planowanie czasu na realizację zadań (sprzątanie, zakupy, racjonalne gospodarowanie posiadanymi środkami finansowymi, ustalanie pór posiłków, załatwianie spraw urzędowych itp.). Kolejnym obszarem działań asystentów było pogłębianie wiedzy rodziców o dziecku i nauka aktywnego uczestnictwa w różnych sferach jego życia. Asystenci motywowali również członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych, pomagali w poszukiwaniu i podejmowaniu zatrudnienia.

Asystentem rodziny może być osoba z wyższym wykształceniem, posiadająca zaświadczenie o niekaralności, nie może być pozbawiona władzy rodzicielskiej i nie może

mieć zawieszony władzy rodzicielskiej. Rolą asystenta jest praca z rodziną niewydolną wychowawczo i doprowadzenie jej do prawidłowego funkcjonowania.

Do zadań asystenta rodziny należy:

- prowadzenie pracy w miejscu zamieszkania rodziny lub wskazanym przez rodzinę,
- ustalenie planu pomocy z rodziną,
- ustalenie wspólnych zasad współpracy z pracownikiem socjalnym,
- składanie raportów na temat sytuacji rodziny,
- wydawanie opinii o rodzinie na potrzeby sądu,
- współpraca z innymi podmiotami w systemie pieczy zastępczej w szczególności z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, placówkami opiekuńczo-wychowawczymi, rodziną biologiczną dziecka przebywającego w pieczy zastępczej,
- współpraca z pozostałymi pracownikami związanymi ze wsparciem rodziny (np. kuratorem, pedagogiem szkolnym, wychowawcą, dzielnicowym, koordynatorem pieczy zastępczej, itp.) i wytyczanie wspólnego kierunku działania.

W 2017 roku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Ciechanowie zatrudniał 4 asystentów rodziny na 3,5 etatu. Wynagrodzenia asystentów dofinansowane zostały z budżetu wojewody, w ramach Programu ogłoszonego przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej „Program asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej na rok 2017” oraz Funduszu Pracy.

Asystenci podejmowali pracę z rodziną, wspierali w trudnościach w taki sposób, by nie doszło do interwencji w postaci umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej. Działaniami wspierającymi, motywującymi i pomocowymi asystenci objęli 53 rodziny, w których wychowywało się 141 dzieci. W przypadku 40 rodzin usługa będzie kontynuowana w 2018 roku, natomiast w 13 przypadkach zakończono pomoc asystenta.

Pomoc w opiece i wychowaniu dziecka w placówkach wsparcia dziennego

Realizując obowiązek ustawowy wynikający z zapisów ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej Gmina Miejska Ciechanów w październiku 2016 roku utworzyła Placówkę Wsparcia Dziennego pod nazwą „Świetlica Środowiskowa”. Placówka weszła w struktury organizacyjne Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ciechanowie i stanowi kolejny element systemu wsparcia dziecka i rodziny w mieście. Pobyt w placówkach jest dobrowolny, nieodpłatny. W uzasadnionych przypadkach istnieje możliwość kierowania dzieci do placówek wsparcia dziennego przez Sąd.

Placówkę Wsparcia Dziennego utworzono w ramach projektu współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego „Dzieci- Nasza Wspólna Sprawa”. Rekrutację dzieci do Placówki prowadzą pracownicy socjalni wspólnie z asystentami rodziny. Z pobytu w Placówce korzysta 28 dzieci z rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi. W roku 2017 pomimo prowadzonej wzmożonej pracy socjalnej z rodzinami, 10 dzieci zaprzestało uczestnictwa w zajęciach placówki. Z uwagi na rezygnację poprzednio zakwalifikowanych dzieci dokonano rekrutacji uzupełniającej.

Placówka przeznaczona jest dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych, zagrożonych demoralizacją, wykluczeniem społecznym, uzależnieniami, rodzin niepełnych, borykających

się z problemami bezrobocia i etykietą społeczną, wychowujących się w warunkach niekorzystnych dla ich rozwoju.

Cele placówki:

1. Stworzenie warunków dorastania dzieci w prawidłowo funkcjonującej rodzinie biologicznej.
2. Poprawa społecznego i emocjonalnego funkcjonowania dzieci poprzez budowanie pozytywnych kontaktów i rozwijanie czynników chroniących przed pojawieniem się zachowań ryzykownych.
3. Wyrównanie deficytów rozwojowych i kształtowanie postaw rozwoju osobistego dzieci z rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym
4. Profilaktyka uzależnień dzieci i młodzieży uczęszczającej do placówki.

Do placówki uczęszcza 28 dzieci w wieku od 7 do 15 lat zamieszkujących na terenie miasta Ciechanów, których rodzice korzystają ze świadczeń pomocy społecznej MOPS w Ciechanowie. Aktualnie w placówce zapisanych jest 16 dziewcząt w wieku: 8 lat (2os.), 9 lat (1os.), 10 lat (7os.), 12 lat (3os.), 13 lat (2os.), 14 lat (1os.) oraz 12 chłopców w wieku: 7 lat (1os.), 8 lat (1 os.), 9 lat (3os.), 11 lat (3 os.), 12 lat (1 os.), 14 lat (2 os.), 15 lat (1 os.)

W 2017 roku z placówki odeszło 10 chłopców, na ich miejsce zostały zrekrutowane nowe osoby. Rekrutację przeprowadzają pracownicy socjalni oraz asystenci rodziny na podstawie regulaminu rekrutacji, którzy jednocześnie podejmują interwencje i oddziaływania w stosunku do rodziców lub opiekunów dzieci.

Placówka Wsparcia Dziennego funkcjonuje codziennie oprócz niedziel i świąt: od poniedziałku do piątku w godzinach 10.00-18.00, w soboty, ferie świąteczne, zimowe, wakacje w godzinach 8.00-16.00.

W placówce pracują na stałe 3 osoby: kierownik placówki i dwie wychowawczynie.

Dzieci, które pozbawione są możliwości uzyskania harmonijnego rozwoju wymagają wsparcia i pomocy w związku z licznymi problemami występującymi w ich domach. Trudno im jest nazwać uczucia i emocje, jakich doznają. Zazwyczaj doświadczają przykrych uczuć, otrzymują negatywne treści o sobie. Niestabilna sytuacja domowa powoduje, że dzieci te szczególnie narażone są na niebezpieczeństwa, są bardziej podatne na uzależnienia, agresję oraz zachowania poza normami społecznymi. Dodatkowym zjawiskiem jest postawa roszczeniowa, postawa wycofania społecznego, które zakłócają prawidłowy rozwój dzieci.

Wsparcie podopiecznych odbywało się na podstawie ścieżki reintegracji dla każdego dziecka z uwzględnieniem diagnozy sytuacji problemowej, zasobów, potencjału i potrzeb. Program skonstruowany był tak aby dzieci miały możliwość pracować:

- w dużej grupie: spotkania społeczności świetlicowej, realizacja zajęć teatralnych, sportowych, wyprawy, wycieczki.
- z rodzicami: uroczystości, spotkania świąteczne, wspólne grillowanie, wyjazd do Warszawy do Centrum Nauki Kopernik,
- w mniejszych grupach zadaniowych: zajęcia socjoterapeutyczne, wychowawcze, edukacyjne, profilaktyczne, rozwijające zainteresowania.
- indywidualnie: terapeutyczne, edukacyjne, profilaktyczne.

Zajęcia realizowane w 2017 roku:

- wychowawcy - pomoc przy odrabianiu lekcji - codziennie w okresie szkolnym, zajęcia dydaktyczno-wychowawcze, tematyczne,
- pedagog - zajęcia indywidualne i grupowe - 240 godzin, w tym spotkania z rodzicami,
- psycholog - zajęcia indywidualne i grupowe - 215 godzin, w tym spotkania z rodzicami.

zajęcia terapeutyczne

- terapeuta ds uzależnień - zajęcia indywidualne i grupowe z dziećmi i ich rodzicami - 80 godzin,
- terapeuta ds przeciwdziałania przemocy w domu, szkole, cyberprzemocy - zajęcia indywidualne i grupowe z dziećmi i ich rodzicami - 100 godzin,
- kierownik placówki i wychowawcy - zajęcia socjoterapeutyczne - 192 godziny,

zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze (indywidualne):

- z j. polskiego - 130 godzin,
- z j. angielskiego - 100 godzin,
- z j. niemieckiego - 40 godzin,
- z matematyki - 130 godzin.

zajęcia rozwijające umiejętności:

- informatyczne - 40 godzin,
- matematyczne i podstawowe kompetencje naukowo-techniczne - 50 godzin,
- umiejętności uczenia się - 40 godzin,
- społeczne i obywatelskie - 40 godzin.

dla dzieci w starszej grupie zrealizowano zajęcia:

- z przedsiębiorczości - 40 godzin,
- doradztwa edukacyjno-zawodowego - 40 godzin.

W placówce działało:

1. Koło florystyczno - plastyczne - 60 godzin dla 14 dzieci. W ramach koła dzieci wykonywały bukiety, stroiki świąteczne, wianuszki na święto zmarłych, kompozycje w naczyniach, zaproszenia świąteczne, ozdoby, szyły miśki itp.
2. Koło fotograficzne - 60 godzin dla 14 dzieci. W ramach zajęć każde dziecko otrzymało aparat fotograficzny i samodzielnie wykonywało zdjęcia w plenerze, okolicznościowe, postaci. Dzieci poznały metody i techniki pracy w pomieszczeniach i na zewnątrz, rolę oświetlenia i tła.
3. Koło sportowe dla wszystkich dzieci - 60 godzin. Zajęcia odbywały się na basenie, gdzie dzieci pod okiem instruktora nabywały umiejętności pływania.

Organizacja czasu wolnego

Wolny czas dziecka, to ten okres dnia, który pozostaje do wyłącznej dyspozycji dziecka, w którym może ono wykonywać czynności według swego upodobania związane z wypoczynkiem, rozrywką i zaspokojeniem własnych potrzeb.

W czasie wolnym dzieci:

- oglądały bajki,
- korzystały z gier komputerowych, Xboxa i Internetu,

- bawiły się na świeżym powietrzu - obok placówki jest plac zabaw z mini siłownią,
- uprawiały sport - jeździły na łyżwach, grały w piłkę nożną, hula hop, gumy itp.,
- uczestniczyły w grach zespołowych, zabawach zręcznościowych: tenis stołowy, bilard, piłkarzyki, cymbergaj, gry planszowe będące na wyposażeniu placówki,
- chodziły na spacer, brały udział w piknikach, grillowały,
- brały udział w konkursach, dyskotekach, balach, np. karnawałowym,
- wykonywały prace plastyczne, które ozdabiały budynek placówki,
- sadziły i dbały o kwiaty przed placówką,
- wykonywały ozdoby i podarunki dla przyjaciół placówki, np. choinki z orzechów, bombki, stroiki świąteczne, jajeczka, koszyczki.

Wszyscy wychowankowie bez podziału na grupy brali udział w zajęciach rozwijających aktywność społeczną, wiedzę ogólną, w imprezach integracyjnych, spotkaniach okolicznościowych. Wpłynęło to na rozwój otwartości, poczucia bezpieczeństwa, lepszą integrację, pozwoliło stworzyć rodzinną atmosferę, która przyczyniała się do wzrostu opiekuńczości i odpowiedzialności za młodszych kolegów, a także rozwinęło poczucie przynależności do społeczności świetlicowej.

Zajęcia zorganizowane, spotkania, pikniki:

- spotkanie w Urzędzie Marszałkowskim w Warszawie z Marszałkiem Panem Adamem Struzikiem i Panią Dyrektorem MJWPU Elżbietą Szymanik, połączone ze zwiedzaniem Stadionu Narodowego. Bilety wstępu wraz z przewodnikiem ufundowała dzieciom Pani Dyrektorka Szymanik. Autobus został sfinansowany przez prezesów spółek miejskich: ZKM, TBS, ZWiK, PUK.
- spotkanie w Ratuszu z Panem Krzysztofem Kosińskim - Prezydentem Ciechanowa, połączone ze zwiedzaniem urzędu,
- wizyta w Radio Diecezji Płockiej i spotkanie z Dyrektorem ks. Krzysztofem Jończykiem,
- wizyta z przewodnikiem w Zamku Książąt Mazowieckich w Ciechanowie,
- wizyta w Muzeum Szlachty w Gołotczyźnie. Dzieci zwiedzały muzeum z przewodnikiem, ubierały się w stroje szlacheckie, pozowały do zdjęć,
- wycieczka dzieci wraz z rodzicami do Warszawy: zwiedzanie Pałacu w Łazienkach, Centrum Nauki Kopernik, Planetarium, ogrody na dachu biblioteki Uniwersytetu Warszawskiego,
- zajęcia na temat p-poż zorganizowane w sali edukacyjnej „Ognik” w Straży Pożarnej w Ciechanowie
- zajęcia z zakresu udzielania pomocy przedmedycznej realizowane przez Ochotniczą Straż Pożarną w Rydzewie,
- spotkanie z policjantkami z Komendy Powiatowej Policji - rozmowa i prezentacja filmu na temat bezpieczeństwa,
- piknik w ramach akcji „Kręci mnie Bezpieczeństwo” zorganizowany w Komendzie Powiatowej PSP w Ciechanowie,
- piknik w szkole rolniczej w Gołotczyźnie, zwiedzanie arboretum, oglądanie zwierząt hodowlanych,
- 2-krotne warsztaty kulinarne w Banku Żywności w Ciechanowie,

- Event sportowy pod Kauflandem-dzieci brały udział w rozgrywkach sportowych, otrzymały cenne prezenty,
- udział w Targach Pracy, gdzie zostały zaprezentowane prace dzieci z placówki,
- udział w III ciechanowskim konkursie „Mój przyjaciel MIŚ” organizowanym przez TWP. Nasza podopieczna zdobyła wyróżnienie i otrzymała ogromnego misia.

Uroczystości z udziałem dzieci:

- 20 stycznia - występy z okazji Dnia Babci i Dziadka, w którym oprócz dziadków dzieci z placówki, zaproszeni byli seniorzy z Dziennego Domu Seniorów.
- 14 lutego - impreza walentynkowa z wręczaniem słodkich serduszek.
- koniec lutego - bal karnawałowy w maskach przygotowanych wcześniej przez dzieci.
- 8 marca - Dzień Kobiet przygotowany przez chłopców dla dziewczynek. Chłopcy przebrani za dziewczęta przygotowali zabawny spektakl, w którym uczestniczyła Pani Anna Żebrowska - Wiceprezydent Ciechanowa.
- 8 kwietnia - udział w Ciechanowskim Jarmarku Świątecznym - dzieci prezentowały wykonane przy pomocy wychowawców palemki, jajeczka i ozdoby świąteczne.
- 12 kwietnia- Spotkanie Wielkanocne z Prezydentem Ciechanowa, pracownikami socjalnymi i rodzicami. Dzieci, pod kierunkiem wychowawców, wystawiły wzruszający spektakl na temat śmierci i zmartwychwstania Chrystusa.
- 5 czerwca - uroczystości związane z Dniem Dziecka. Placówkę odwiedził Pan Prezydent Krzysztof Kosiński, Pani Wiceprezydent Anna Żebrowska, Przewodnicząca Rady Miasta Barbara Kornatowska oraz seniorzy z Dziennego Domu Seniora.
- 31 października - halloween, dzieci poznawały amerykańskie święto duchów.
- 30 listopada Andrzejki - wróżby, zabawa.
- 9 grudnia - spotkanie z Mikołajami z klubu motocyklowego Ole Karter. Dwudziestu Mikołajów na motocyklach przyjechało do placówki z ogromnymi prezentami dla dzieci, które przygotowały jasełka i słodki poczęstunek.
- 14 grudnia - wspólna Wigilia z Panem Prezydentem, Panią Prezydent i seniorami z Dziennego Domu Seniora. Dzieci wystawiały jasełka, a potem śpiewały wraz z zaproszonymi gośćmi popularne kolędy.
- 15 grudnia - Jasełka dla pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej.
- 16 grudnia udział w Jarmarku Bożonarodzeniowym - dzieci wraz z seniorami śpiewali na scenie kolędy dla mieszkańców Ciechanowa.
- 21 grudnia- wspólna wigilia z rodzicami i nauczycielami dzieci, poprzedzona spektaklem jasełkowym.
- 29 grudnia - pożegnanie starego roku, bal przedsylwestrowy.

Tworzenie warunków do działania dla rodzin wspierających

Uzupełnieniem systemu wsparcia w środowisku lokalnym jest możliwość objęcia dziecka i rodziny pomocą rodziny wspierającej. Z bezpośredniego otoczenia dziecka (np. sąsiedzi, rodzina zaprzyjaźniona) wyszukuje się rodzinę wspierającą, która pomaga rodzinie przeżywającej trudności w opiece i wychowaniu dziecka prowadzić gospodarstwo domowe, kształtować właściwą postawę przy wypełnianiu podstawowych ról społecznych.

Rodzinę wspierającą ustanawia Prezydent Miasta po uzyskaniu pozytywnej opinii od Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ciechanowie wydanej na podstawie wywiadu środowiskowego. Zasady zwrotu poniesionych kosztów określa umowa zawarta pomiędzy rodziną wspierającą a Prezydentem Miasta Ciechanów. Rodzinie wspierającej przysługuje zwrot kosztów związanych z udzielaną pomocą w opiece i wychowaniu dziecka (np. zwrot kosztów biletów do kina, teatru, na basen itp.).

W 2017 roku nie podpisano umowy z żadną rodziną wspierającą, bowiem w otoczeniu rodzin niewydolnych wychowawczo nie znalazła się osoba gotowa do pełnienia roli rodziny wspierającej.

2.2. Współfinansowanie pobytu dziecka umieszczonego w systemie pieczy zastępczej

Po wejściu w życie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, czyli od 1 stycznia 2012 roku wydatki związane z pobytami dzieci w pieczy zastępczej częściowo obciążają gminę na terenie której dziecko zamieszkuje. Decyzję o umieszczeniu dziecka w pieczy zastępczej podejmuje sąd, zaś odpłatność za pobyt dzieci w różnych formach pieczy zastępczej ustala powiat. Gmina nie ma wpływu na podejmowane decyzje.

Formami rodzinnej pieczy zastępczej są:

- rodzina zastępcza: spokrewniona, niezawodowa, zawodowa, w tym zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowa specjalistyczna,
- rodzinny dom dziecka.

Rodziny zastępcze spokrewnione to takie, w których opiekę i wychowanie nad dzieckiem przejmuje rodzina zobowiązana do alimentacji (np. dziadkowie) oraz rodzeństwo, które nie jest zobowiązane do alimentacji.

Rodzinę zastępczą niezawodową tworzą osoby niespokrewnione z dzieckiem oraz krewni nie będący wstępnymi i zstępnymi dziecka (czyli np. ciocie, wujkowie).

Rodzinę zawodową, w tym zawodową pełniącą funkcję pogotowia rodzinnego tworzą osoby niespokrewnione z dzieckiem. Pogotowie rodzinne zajmuje się dziećmi przez krótki okres czasu tj. od chwili umieszczenia dziecka w rodzinie do momentu wydania postanowienia sądu o jego dalszych losach.

W rodzinach zastępczych, w tym samym czasie, nie może przebywać więcej niż troje dzieci lub pełnoletnich wychowanków, chyba że zajdzie konieczność umieszczenia liczniejszego rodzeństwa.

Rodzinny dom dziecka działa na podobnych zasadach jak rodzina zastępcza zawodowa, ale jest przygotowany do sprawowania pieczy nad większą liczbą dzieci, nie więcej jednak niż nad ośmiorgiem. Rodziny zastępcze zawodowe oraz osoby prowadzące rodzinny dom dziecka są zobowiązane do odbycia specjalistycznego szkolenia w rozszerzonej formie i otrzymują za swoją pracę wynagrodzenie.

Do instytucjonalnych form pieczy zastępczej zalicza się placówki opiekuńczo-wychowawcze. Zgodnie z przepisami ustawy, placówki opiekuńczo-wychowawcze zobowiązane są zapewnić dzieciom całodobową opiekę i wychowanie. Celem działania instytucjonalnej pieczy zastępczej jest jak najlepsze zabezpieczenie dobra dziecka, w sytuacji, gdy nie może być ono umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej

W 2017 roku w pieczy zastępczej (według nowych zasad umieszczania dzieci obowiązujących od 1 stycznia 2012 roku) przebywało 36 dzieci z 25 rodzin. Dzieci przebywały w 21 rodzinach zastępczych i w 2 placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Szczegółowe dane przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 3. Tabela Dzieci przebywające w systemie pieczy zastępczej w 2017 roku według zasad obowiązujących od 1.01.2012 r.

Rodzina zastępcza/placówka	Liczba rodzin/placówek	Liczba dzieci	Liczba rodzin biologicznych
Rodzina zastępcza zawodowa	3	6	3
Rodzina zastępcza niezawodowa	5	5	5
Rodzina zastępcza spokrewniona	12	15	12
Rodzina zastępcza zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego	1	5	1
Placówki opiekuńczo-wychowawcze	2	5	4
Razem	21 rodzin 2 placówki	36	25

Wysokość kosztów ponoszonych przez gminę jest uzależniona od długości okresu, w którym dziecko przebywa w pieczy zastępczej.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, gmina zobowiązana jest do współfinansowania pobytu dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w wysokości odpowiednio:

- 1) 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 2) 30% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 3) 50% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

Tabela 4. Wydatki Gminy Miejskiej Ciechanów na współfinansowanie form pieczy zastępczej

Forma pieczy zastępczej	Liczba dzieci	Wydatki			Razem wydatki w 2017 r.	Razem wydatki w 2016 r.
		10%	30%	50%		
Rodzina zastępcza spokrewniona	15	2.445,34	5.343,63	29.629,68	37.418,65	35.267,92
Rodzina zastępcza niezawodowa	6	1.597,19	4.338,26	23.085,70	29.021,15	21.707,78
Rodzina zastępcza zawodowa	5	0	6.289,68	71.780,54	78.070,22	52.777,97
Rodziny zastępcze zawodowe pełniące funkcję pogotowia opiekuńczego	5	2.647,77	21.920,00	0	24.567,77	24.589,24
Placówka opiekuńczo-wychowawcza	5	0	33.971,01	67.118,91	101.089,92	68.346,90
RAZEM	36	6.690,30	71.862,58	191.614,83	270.167,71	202.689,81

Z powyższej analizy wynika, że wydatki gminy na współfinansowanie różnych form pieczy zastępczej w 2017 roku wzrosła w porównaniu z rokiem 2016 o kwotę 67.477,90 zł (pomimo zmniejszenia liczby umieszczonych dzieci o jedno). Sytuacja ta spowodowana jest wzrostem wydatków w grupie 30% i 50%, tj. długotrwałym pobytem dzieci w pieczy zastępczej.

3. Opracowanie i realizacja 3-letniego Gminnego Programu Wspierania Rodziny

Wypełniając dyspozycje zapisane w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej opracowano Program wspierania rodziny. Adresatami Programu są rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Program obejmuje działania w następujących obszarach:

1. Bezpieczeństwo socjalne - wsparcie finansowe z funduszu pomocy społecznej, z systemu świadczeń rodzinnych oraz funduszu alimentacyjnego. Przyznawanie i wypłatę stypendiów socjalnych, dodatków mieszkaniowych, ulgi dla rodzin wielodzietnych (karta dużej rodziny)

2. Rozpoznanie problemów rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych - diagnozowanie rodzin podczas wywiadu środowiskowego, ustalenie planu pomocy, monitorowanie rodzin przez pracowników socjalnych oraz przedstawicieli innych zawodów wspierających rodzinę.
3. Wzmacnianie zachowań umożliwiających prawidłowy przebieg procesu wychowania i pomocy dla rodzin niewydolnych wychowawczo - realizację programów edukacyjnych i profilaktycznych wspierających wychowanie dzieci i młodzieży, wspieranie różnych form aktywności zmierzających do właściwych postaw prospołecznych, rozwój lokalnej infrastruktury w zakresie poradnictwa, tworzenie placówek wsparcia dziennego dla dzieci.
4. Wzmocnienie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodzin, których dzieci trafiły do pieczy zastępczej - wzmocnienie poczucia odpowiedzialności za własną sytuację życiową, dostarczenie wiedzy na temat prawidłowego wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczej, umożliwienie rodzinom korzystania z pomocy asystenta rodziny, uświadomienie konieczności podjęcia terapii lub specjalistycznego leczenia.
5. Budowanie systemu środowiskowego wsparcia w dziennych placówkach opiekuńczo-wychowawczych, dla dzieci z rodzin ubogich i zagrożonych wykluczeniem społecznym - realizacja zajęć rozwijających zainteresowania dzieci i ich zachowania prospołeczne.
6. Kształtowanie właściwych postaw społecznych na rzecz rozwoju osobistego i społeczności lokalnej – poprzez tworzenie i rozwijanie warunków służących aktywnemu uczestnictwu mieszkańców w kulturze i sporcie, inspirowanie i organizowanie imprez otwartych adresowanych do szerokiego grona odbiorców (imprez integrujących rodzinę), Zwiększenie dostępności i stworzenie warunków organizacyjnych i finansowych do optymalnego wykorzystania obiektów kulturowych i sportowych w czasie wolnym od nauki i pracy.
7. Wspieranie potrzeb edukacyjnych dzieci i młodzieży - poszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych, wczesna diagnoza uczniów z problemami w nauce i wyrównywanie ich szans poprzez rozwój zespołów kompensacyjno-korekcyjnych i wyrównawczych, wzbogacenie oferty edukacyjnej dla dzieci i młodzieży szczególnie uzdolnionej.
8. Doskonalenie lokalnego systemu wsparcia rodziny poprzez podnoszenie kompetencji kadr działających na rzecz dziecka i rodziny - poprzez udział w szkoleniach, kursach oraz warsztatach podnoszących kwalifikacje zawodowe pracowników zajmujących się pomocą dziecku i rodzinie.

4. Sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich w wersji elektronicznej wojewodzie.

Sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej oraz papierowej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego należy do obowiązkowych zadań gminy. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Ciechanowie realizował powyższe zadanie w 2017 r., sporządzając terminowo sprawozdania z zakresu wspierania rodziny i przesyłając je Wojewodzie z wykorzystaniem Centralnej Aplikacji Statystycznej lub w wersji papierowej.

5. Podsumowanie

Wydatki związane z realizacją zadań z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej mogą ulegać zwiększeniu z uwagi na wzrost procentowego udziału gminy w odpłatności za dzieci umieszczone w pieczy zastępczej we wcześniejszych latach. W 2017 roku w porównaniu do roku poprzedniego wzrosła liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej o jedno dziecko, jednak zmniejszyła się liczba rodzin biologicznych, którym sąd ograniczył władzę rodzicielską poprzez umieszczenie dzieci w systemie pieczy zastępczej. Liczba dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej będzie również zależna od sprawnego systemu profilaktycznego, w tym również zatrudnienia asystentów rodziny i pracowników socjalnych oraz ich przygotowania zawodowego i doświadczenia w zakresie świadczenia pracy socjalnej. Zatrudnienie merytorycznie przygotowanej kadry świadczącej jakże trudną pracę na rzecz drugiego człowieka, przy tym odpowiedzialnej i obciążającej, wiąże się jednak z zabezpieczeniem środków finansowych na wynagrodzenia.